

get anden lovteknisk udformning end forslaget fra 1986.

Baggrunden herfor er, at den ændring af retsplejelovens § 848, stk. 3, om adgang til at hemmeligholde oplysning om et vidnes bopæl for den tiltalte, som Folketinget ensstemmigt vedtog i maj 1987, efter Justitsministeriets opfattelse bør opretholdes ved siden af den foreslåede adgang til videregående hemmeligholdelse.

I overensstemmelse med strafferetsplejens såkaldte proportionalitetsgrundsætning, hvorefter der altid bør anvendes den mindst indgribende foranstaltning blandt flere mulige, er § 848 udformet således, at den foranstaltning, som er mindst indgribende overfor tiltalte findes i bestemmelsens første stykke, medens de mere indgribende foranstaltninger findes i stk. 2 og 3.

I forhold til forslaget fra 1987 er der medtaget en yderligere retssikkerhedsmæssig garanti, idet det lovfæstes, at rettens bestemmelse om anvendelse af reglerne om hemmeligholdelse af et vidnes identitet kan påkæres under domsforhandlingens forberedelse og under domsforhandlingen.

Som noget nyt i forhold til Retsplejerådets flertals lovudkast foreslås det indsat i retsplejelovens § 848, stk. 5, at retten afgør, om gengivelsen af en medtiltalts forklaring skal ske, før eller efter tiltalte selv har afgivet forklaring. Baggrunden for dette forslag er, at der hersker en vis retsikkerhed med hensyn til spørgsmålet om tidspunktet for rettens oplysning til en tiltalt om vidners eller medtiltaltes forklaring. Østre landsret afsagde i forbindelse med en større straffesag (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1982, s. 995) kendelse om, at tiltalte først skulle gøres bekendt med en medtiltalts forklaring, efter at han selv havde afgivet forklaring om det pågældende forhold. I en kendelse afsagt af Vestre landsret (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1990, s. 213) antages det imidlertid, at retsplejelovens § 848, stk. 2 – sammenholdt med den særlige bestemmelse i § 748, stk. 6, 2. punktum om afhøring under efterforskning – efter sin ordlyd må forstås således, at den tiltalte, inden han selv afhøres, skal have oplysninger om indholdet af medtiltaltes forklaring. På denne baggrund har rigsadvokaten foreslået retstilstanden afklaret ved indsættelse af en bestemmelse i retsplejelovens § 848 om dette spørgsmål. Spørgsmålet har endvidere været rejst fra dommerside.

Justitsministeriet finder, at det er af betydning, at retten i straffesager får mulighed for at tilrettelægge afgivelsen af forklaringerne i sagen på en sådan måde, at bevisisikkerhed og indbyrdes påvirkning af forklaringerne så vidt muligt undgås. Navnlig i sager, der omfatter stærkt belastede kriminelle og or-

ganiseret kriminalitet, er det efter Justitsministeriets opfattelse vigtigt at søge at forhindre, at den tiltalte får mulighed for at afpasse sin forklaring efter medtiltaltes forklaringer. Det er som nævnt retten, der efter en samlet afvejning af hensynet til sagens oplysning og hensynet til tiltalte afgør, om gengivelsen af et vidnes eller en medtiltalts forklaring i retten skal ske før eller efter tiltalte selv har afgivet forklaring.

De foreslåede bestemmelser i § 848 suppleres af retsplejelovens regler om dørlukning. Den beskyttelse af et vidne, der tilstræbes fremmet med lovforslaget, om hemmeligholdelse af et vidnes identitet og udelukkelse af den tiltalte fra at overvære vidnets forklaring kan blive illusorisk, hvis tilhørere – eventuelt med tilknytning til den tiltalte – kan overvære og referere forklaringen. I disse tilfælde vil det derfor være naturligt, at der også træffes beslutning om dørlukning, jf. retsplejelovens § 29.

3.2.4. Forholdet til Menneskerettighedskonventionen.

Spørgsmålet om, hvorvidt anonym vidneførsel strider mod Menneskerettighedskonventionens bestemmelser, har været forelagt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i en hollandsk straffesag (Kostovski-sagen). I denne sag fandt domstolen, at vidneførslen var i strid med menneskerettighedskommissionens bestemmelse om »fair trial«. Domstolen henviste bl.a. til, at end ikke tiltaltes forsvarer havde haft adgang til at overvære afhøringen af vidnerne og stille spørgsmål til dem. Endvidere var vidnerne ikke ført direkte for retten.

Som omtalt under pkt. 1 berører nærværende forslag ikke forsvarerens ret til i retten at overvære afhøringen af et vidne og stille spørgsmål til den pågældende. Justitsministeriet finder på denne baggrund ikke, at præmisserne i Menneskerettighedsdomstolens dom af 20. november 1989 i Kostovski-sagen kan tillægges afgørende vægt ved vurderingen af, om nærværende lovforslag strider imod Menneskerettighedskonventionens bestemmelser.

En gennemførelse af lovforslaget vil således efter Justitsministeriets vurdering ikke være i strid med Menneskerettighedskonventionens bestemmelser. Det tilføjes, at retsplejerådets betænkning 1056/1985, side 2627 indeholder en kort gennemgang om regler og praksis med hensyn til anonyme vidner i visse lande, herunder Holland.

3.2.5. Hørte myndigheder m.v.

Retsplejerådets betænkning har ved udgivelsen i 1985 været sendt til høring hos præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Københavns Byret og ret-